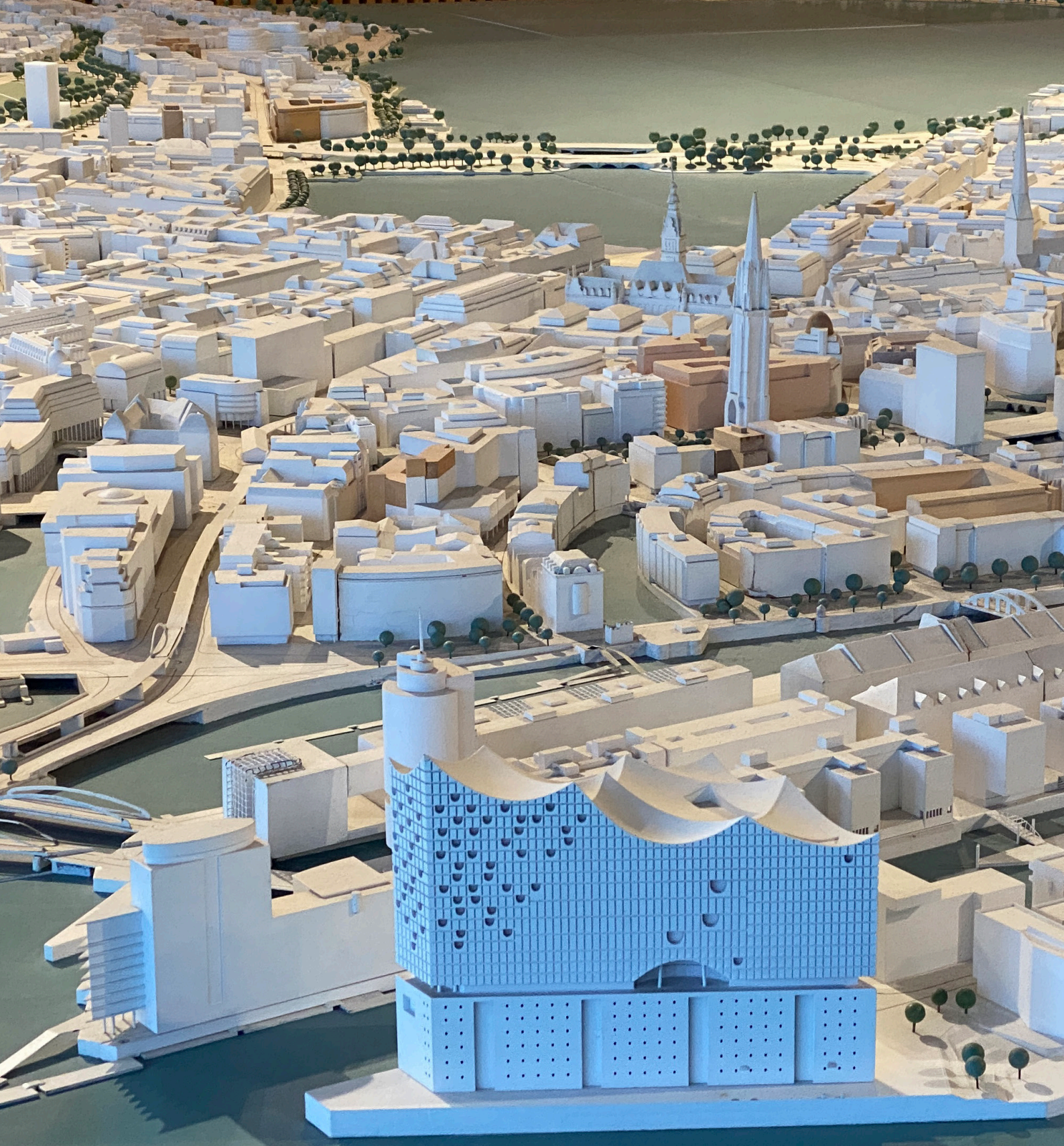

RAPPORT

STUDIERESA 2026

HAMBURG

24-27 SEPTEMBER 2026

aL STUDIO
arkitektur & planering

STUDIERESA TILL HAMBURG 2026

Årets studieresa gick till Hamburg, Tysklands näst största stad och en av Europas största hamnstäder. Med ett fullspäckat program, bekväma promenadskor och skissblock i bagaget gav vi oss iväg för att utforska staden.

Under två innehållsrika dagar fick vi uppleva både historisk och samtida arkitektur, spännande stadsutvecklingsprojekt och flera intressanta exempel på hur staden arbetar med stadsliv, klimatanpassning och återbruk.

Hamburg är en stad som i hög grad präglats av sitt läge vid floden Elbe. Hamnen och handeln har under århundraden format stadens utveckling och än idag är kopplingen till vattnet påtaglig. Samtidigt pågår en omfattande omvandling av tidigare hamn- och industriområden till nya stadsdelar, något vi var särskilt nyfikna på att få veta mer om.

VARFÖR HAMBURG?

Det finns många spännande resmål som vi gärna skulle vilja upptäcka under våra studieresor, men i år föll valet på Hamburg. Stadens omfattande stadsutvecklingsprojekt, spännande arkitektur och många exempel på hur äldre hamn- och industrimiljöer omvandlas till nya stadsdelar lockade. Att Hamburg dessutom är relativt lätt att nå med tåg från Göteborg gjorde valet ännu enklare.

EN DRAMATISK START

Resan började på torsdagskvällen med tåg till Lund, där vi skulle byta till nattåget mot Hamburg. Resan gick inte riktigt som planerat, men trots inställda avgångar och stopp i trafiken lyckades vi med nöd och näppe hinna ikapp nattåget. Äntligen kunde vi pusta ut.

Tidigt på fredagsmorgonen anlände vi till Hamburg. Efter en snabb takeaway-frukost på stationen och ett stopp på hotellet för att lämna bagaget var det dags att ge sig ut i staden, måttligt utvilade.

Vi hann!

Hamburg Hauptbahnhof – en av Europas största järnvägsknutpunkter och vår väg in i staden.

OM AL STUDIO

AL Studio grundades 2013 av Johan och Claudia Altenius med målsättningen att vara en av branschens mest kvalitativa tjänsteleverantörer inom stadsplanering. Företaget består av arkitekter, stadsplanerare samt process- och projektledare.

Vi besitter en bred kompetens inom arkitektur och stadsbyggnad. Vårt arbete präglas av en tydlig ambition att skapa arkitektur med en mätbar och märkbar positiv påverkan på framtiden. På så sätt berikas våra beställares projekt samtidigt som morgondagens generationer ges ett arkitekturarv att förvalta och förädla. Vår vision är att ständigt inspirera och möjliggöra ett nära samarbete med våra kunder för att skapa långsiktigt hållbara värden, där rum, liv och gestaltning står i fokus.

På AL Studio är de årliga studieresorna ett uppskattat tillfälle att vidga vyerna, upptäcka nya miljöer och hämta inspiration till vårt arbete. Genom att uppleva arkitektur och stadsbyggnad på plats, skissa och diskutera tillsammans bygger vi på vår gemensamma kunskap och referensbank.

Gammalt möter nytt i Hamburgs stadsbild.

DAG 1 / 25 SEPTEMBER

STADSMODELLEN

Liten skala, gigantiskt format

Fredagens första besök gick till förvaltningen för stadsutveckling och miljö i Wilhelmsburg, söder om stadskärnan. Myndigheten har sitt kontor i en uppmärksammad byggnad ritad av arkitektkontoret Sauerbruch Hutton, uppförd i samband med den internationella byggutställningen IBA Hamburg 2013. Byggnaden är ett tydligt landmärke med sin färgstarka fasad och sina böljande byggnadsvolymer.

Intressant är också myndighetens placering utanför stadskärnan, i ett område där det pågår omfattande stadsutveckling. Lokaliseringen är en del av ambitionen att stärka Wilhelmsburg och knyta stadsdelen närmare centrala Hamburg.

Den främsta anledningen till vårt besök var dock Hamburgs imponerande stadsmodell. Modellen omfattar cirka 130 kvadratmeter och visar centrala Hamburg i skala 1:500, med både befintlig och planerad bebyggelse.

Vi fick en guidad visning av en av de medarbetare som ansvarar för modellens uppbyggnad och underhåll. Med modellen som utgångspunkt berättade han om Hamburgs historia, de olika stadsdelarna och stadens utveckling. Vi fick höra om både pågående och kommande stadsutvecklingsprojekt och fick dessutom flera tips på intressanta platser att besöka. Guidens kunskap om själva modellen gav oss också en inblick i det omfattande arbete som krävs för att hålla den uppdaterad.

Besöket väckte funderingar kring den fysiska modellens framtid i en alltmer digital värld. Det finns trots allt något särskilt med att kunna samlas kring en modell och se staden växa fram i miniatyr. Det var därför roligt att se hur högt modellen tycks värderas i Hamburg, där den används både som diskussionsunderlag i stadsutvecklingen och för att kommunicera stadens planer till allmänheten.

Färgstark arkitektur av Sauerbruch Hutton.

Perfekt överblick som start på studieresan.

En närmare titt på Hamburgs stadsstruktur.

CHILEHAUS

Ett skepp av tegel

Efter lunch fortsatte vi till Chilehaus, en av stadens mest välkända byggnader och ett framstående exempel på den nordtyska tegelexpressionismen. Byggnaden ingår sedan 2015 i UNESCO världsarv.

Chilehaus ritades av Fritz Höger och stod färdigt 1924. Byggnaden är särskilt känd för sitt spetsiga hörn, som påminner om fören på ett fartyg. Den oregelbundna tomten har gett upphov till en karaktärsfull byggnad där teglet används för att skapa rytm, djup och variation i fasaderna.

Vi imponerades av den fantastiska detaljrikedomen och det skickliga hantverket, såväl exteriört som interiört. Här fanns mycket att upptäcka, från de uttrycksfulla tegelfasaderna till de omsorgsfullt utformade detaljerna invändigt. Vi passade också på att titta närmare på den nyanlagda platsen med fontän i anslutning till byggnaden.

Chilehaus ikoniska skeppsstäv.

Tegelkonst i världsklass.

Vi beundrade det mästerliga tegelhantverket.

Byggnaden ståtar med hela 2 800 fönster.

Nyanlagd plats med fontän intill historiska Chilehaus.

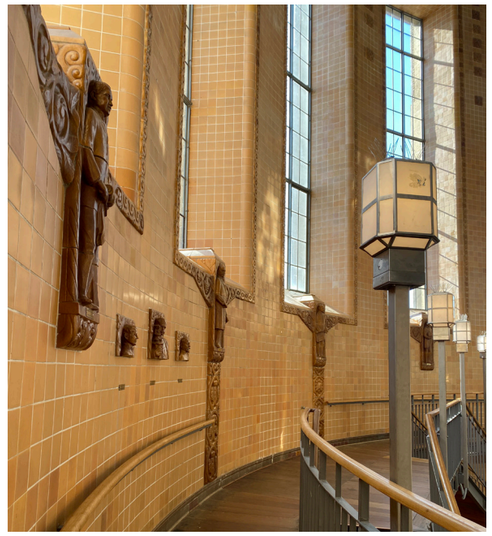
ALTER ELBTUNNEL

En historisk förbindelse

Efter lunch fortsatte vi till Alter Elbtunnel, ett imponerande underjordiskt kakelpalats med praktfulla detaljer i jugendstil. Anläggningen invigdes 1911 och var en teknisk sensation på sin tid, då den skapade en smidig förbindelse mellan centrala Hamburg och hamnarbetarnas arbetsplatser på andra sidan Elbe.

För att ta sig ner till de två tunnelgångarna byggdes gigantiska hissar som ursprungligen transporterade både människor, hästfordon och senare bilar. Biltrafiken har numera upphört, men hissarna används fortfarande av fotgängare och cyklister. Vi passade förstås på att ta en tur!

Anläggningen har genomgått omfattande restaureringar med stor hänsyn till den ursprungliga gestaltningen. Ett fint exempel på hur historisk infrastruktur kan bevaras och fortsätta vara en levande del av staden.

Detaljrikedom och vackert ljus i trapphallen.

En djupgående studieresa.

Jugendkakel med fiskmotiv.

Vardagstrafik under flode..

Den storslagna trapp- och hisshallen i Alter Elbtunnel.

ALSTERSCHWIMMHALLE

Att bevara en ikon

Under eftermiddagen besökte vi Alsterschwimmhalle, en badanläggning som drivs av Bäderland Hamburg, där vi fick en guidad visning av byggnadens omfattande renovering och ombyggnad av en representant från arkitektkontoret gmp.

Simhallen är ett av Hamburgs mest uppmärksammade exempel på efterkrigsmodernism. Byggnaden uppfördes under 1970-talet och är framför allt känd för sitt spektakulära betongtak, utformat som två hyperboliska paraboloidskal. Trots en tjocklek på endast åtta centimeter spänner konstruktionen över den stora simhallen och når som högst cirka 24 meter.

Mellan 2020 och 2023 genomgick anläggningen en omfattande modernisering. Den ursprungliga takkonstruktionen och flera av byggnadens mest karakteristiska delar bevarades, samtidigt som anläggningen kompletterades med nya bassänger, omklädningsrum och träningsytor. En av de stora utmaningarna var att möta dagens krav utan att förlora byggnadens arkitektoniska och konstruktiva kvaliteter. Det kulturhistoriskt skyddade skaltaket skulle exempelvis inte kunna uppföras på samma sätt med dagens regelverk.

Något vi särskilt fastnade för var hur konsekvent arkitekterna arbetat med universell utformning. Bland annat har man skapat könsneutrala omklädningsrum och placerat stora delar av anläggningens funktioner på samma nivå.

Tankarna gick osökt till Valhallabadet i Göteborg och diskussionerna om anläggningens framtid. Alsterschwimmhalle blev en påminnelse om vilka möjligheter som finns i att ta vara på det redan byggda.

Svettiga efter att ha stått fullt påklädda vid bassängkanten begav vi oss tillbaka till hotellet för att fräscha upp oss inför kvällens middag och konsert. Nästa gång packar vi badkläderna!

Originalhopptorn.

Det böljande betongtaket möter marken.

Ett vackert ljusspel i den stora bassänghallen.

ELBPHILHARMONIE

Arkitekturen tar ton

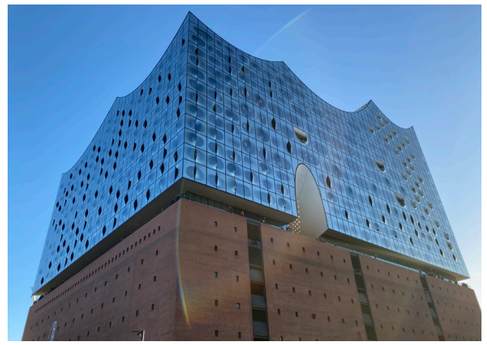
Efter en kort paus på hotellet var det dags för kvällens höjdpunkt – Elbphilharmonie.

Konserthuset, ritat av Herzog & de Meuron, har blivit ett av Hamburgs mest välkända landmärken. Byggnaden ligger längst ut på en udde i HafenCity och består av en ny glasvolym som reser sig ovanpå ett tidigare hamnmagasin från 1960-talet.

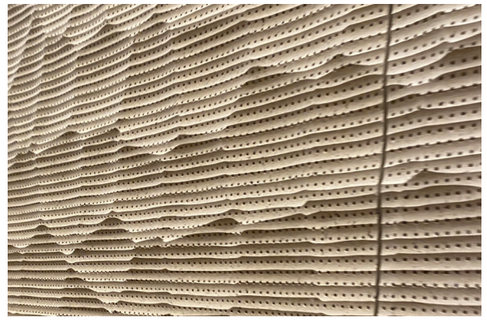
Kontrasten mellan den tunga tegelbasen och den skimrande, böljande glasfasaden är en central del av byggnadens uttryck. Den robusta magasinbyggnaden, som en gång konstruerades för att bära stora mängder gods, har återanvänts som grund för den nya byggnaden. Utöver konsertsalar rymmer komplexet även hotell, bostäder, restauranger och en offentlig utsiktsterrass.

Inför konserten slog vi oss ner i varsin fåtölj på åttonde våningen, där vi åt middag med en fantastisk utsikt över Hamburg i solnedgången. Därefter väntade kvällens konsert, som vi fick uppleva från en av konsertsalens mjukt böljande balkonger. Musiken framfördes av lokala ungdomsorkestrar och körer och bjöd på en varierad repertoar.

Det blev en fin avslutning på resans första dag, där vi fick uppleva Elbphilharmonie i sitt rätta element – med förväntan i luften, vimmel i foajéerna och stämningsfull musik i konsertsalen.

Glasfasaden fångar ljusets skiftningar.

Specialutformad akustisk vägg- och takbeklädnad.

Böljande glaspartier från golv till tak

Stämningsfull middag.

Terrasserade läktare och organiska former.

DAG 2 / 26 SEPTEMBER

HAFENCITY

Ny stad på gamla kajer

Lördagen inleddes med en guidad stadsvandring genom HafenCity, Europas största stadsutvecklingsprojekt i innerstadsmiljö, där ett tidigare hamn- och industriområde successivt omvandlas till en tät och funktionsblandad stadsdel med bostäder, arbetsplatser, kultur och offentliga miljöer.

Under den guidade turen fick vi en inblick i såväl de övergripande stadsbyggnadsidéerna som de praktiska och ekonomiska förutsättningarna för att genomföra ett projekt av den här storleken.

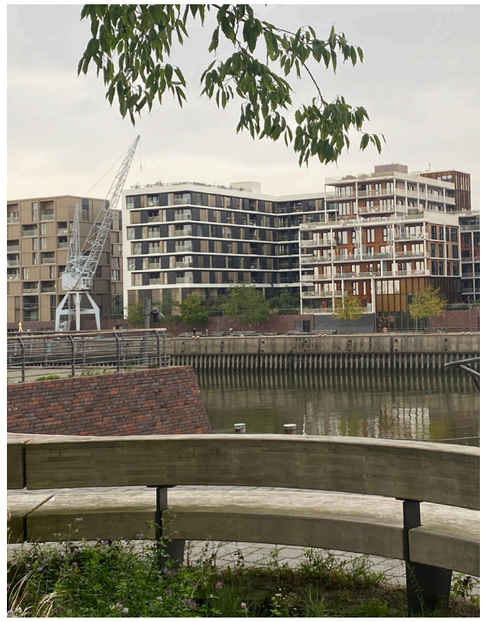
Särskilt intressant var hur Hamburg arbetar med klimatanpassning. Staden har en lång historia av översvämningar, och risken för höga vattennivåer har haft stor betydelse för HafenCitys utformning. Omfattande markarbeten har genomförts för att höja delar av området. I stället för att enbart förlita sig på traditionella skyddsvallar har översvämningsskyddet integrerats i bebyggelsen och infrastrukturen. Ett intressant exempel är hur garage under upphöjda byggnader och gårdar kombineras med skydd mot höga vattennivåer. Lösningarna visar hur klimatanpassning, tekniska behov och projektekonomi behöver hanteras tillsammans redan i planeringen.

Under tiden drog ett par lätta regnskurar förbi, som vi smidigt undvek genom att slå oss ner under en skyddad passage och lyssna vidare på vår guide.

Staden har också haft höga ambitioner för arkitekturen och ställt tydliga krav på exploatörerna, bland annat genom arkitekttävlingar. Ett annat intressant inslag är användningen av mockuper i skala 1:1, som ställs upp på byggarbetsplatserna för att visa hur byggnadernas fasader och material ska se ut. På så sätt kan gestaltningen granskas och bedömas i verklig skala innan den färdiga byggnaden står på plats.

Även utformningen av de offentliga miljöerna har präglats av tydliga principer. Markparkering har begränsats kraftigt till förmån för stadsmiljöer där människan står i centrum. Medan vi strosade längs kajerna berättade vår guide att kommunen konsekvent hållit fast vid en viktig princip: vattenkanten ska vara tillgänglig för alla. Kajerna ligger kvar på sin ursprungliga nivå, vilket ger en nära kontakt med vattnet trots att bebyggelsen längre in har höjts för att klara höga vattenstånd. De sammanhängande promenadstråken är uppskattade av både boende och besökare från andra delar av Hamburg och bidrar till att göra HafenCity till en levande och attraktiv stadsdel.

Guiden berättade också om ett annat sätt att främja stadslivet, nämligen att kommunen i vissa fall hyr ut lediga lokaler till konstnärer till låg hyra. Kanske dags att byta bana och bli konstnär i Hamburg?

HafenCity.

Vi lyssnar, lär och inspireras.

På upptäcktsfärd längs HafenCitys kajer.

NIEDERHAFEN RIVER PROMENADE

Högvattenskydd blir stadsrum

Efter besöket vid Elbtunneln hade vi tänkt ta en båttur västerut längs Elbe, men den planen fick vi överge. Båten var full och ombordstigningen visade sig vara lite mer av en kamp om platserna än den ordnade kö vi är vana vid hemifrån. Vi fick helt enkelt nöja oss med att beundra Elbe från land!

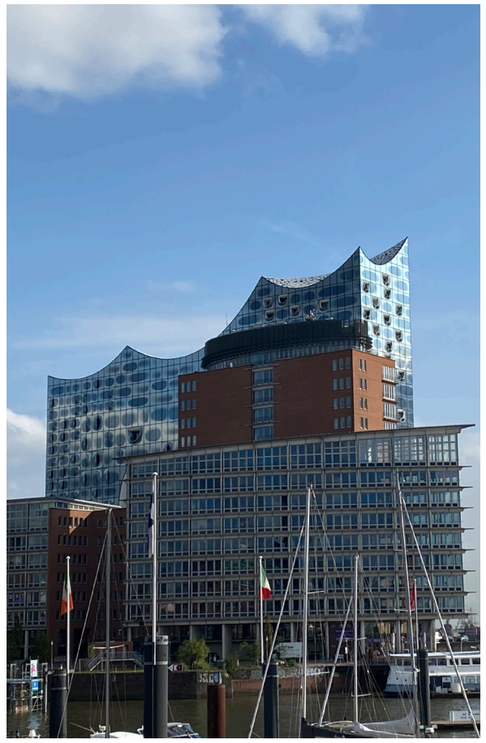
I stället fortsatte vi till Niederhafen River Promenade, ritad av Zaha Hadid Architects. Precis som i HafenCity har klimatanpassning varit en central utgångspunkt för projektet. Promenaden är nämligen en del av Hamburgs översvämningsskydd, som ursprungligen uppfördes efter den stora stormfloden 1962.

När det befintliga skyddet behövde höjas och förstärkas för att klara framtida extrema vattennivåer passade staden på att samtidigt utveckla den offentliga miljön. Resultatet är en upphöjd promenad med generösa gångytor, böljande former och stora trappor som kopplar samman stadens gator med vattnet. Trapporna fungerar även som sittplatser med utsikt över hamnen och bidrar till att göra promenaden till en uppskattad mötesplats.

Här slog vi oss ner med skissböckerna för att studera platsens kvaliteter lite närmare. Det blev en välkommen stund att stanna upp, teckna och betrakta stadslivet längs Elbe.

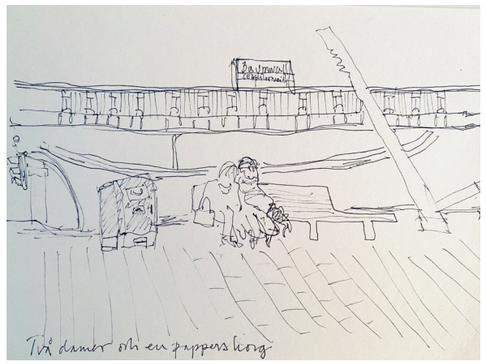
Vy över Niederhafen River Promenade, med floden Elbe och filharmonin i bakgrunden.

Skiss av Mahsa Mohammadi

Skiss av Inger Bergström

Skissövning längs River Promenade.

Middag, stadsliv och kvällspromenad.

HAMBURG BUNKER

Från krigsminne till grön utsiktsplats

Efter en stunds egen tid samlades vi igen för middag på ett livligt och sorlande bryggeri. Det blev en kväll med pommes i stora lass, skissande och fnissande runt bordet och en och annan ny upptäckt om varandra. Mätta och belåtna fortsatte vi sedan till Hamburg Bunker i stadsdelen St. Pauli, där mörkret nu hade fallit över staden.

Den monumentala betongbyggnaden uppfördes under andra världskriget som luftvärns- och skyddsbunker. Med sina massiva väggar och slutna fasader är byggnaden fortfarande ett kraftfullt inslag i stadsbilden.

Under senare år har bunkern genomgått en uppmärksammad omvandling. Byggnaden har byggts på med nya våningar och fått en grön, terrasserad överbyggnad med planteringar och en offentlig gångväg som slingrar sig upp längs fasaden till taket.

Vi följde gångvägen hela vägen upp till takträdgården, där vi möttes av en fantastisk utsikt över Hamburg i kvällsmörkret. Hamburg är en förhållandevis platt stad, och från bunkerns tak fick vi ett ovanligt perspektiv över stadens vidsträckta taklandskap, kyrktorn och upplysta gator.

Efter två intensiva dagar och många kilometer till fots var energinivåerna nere på ungefär noll. Som ett tecken från ovan väntade en stor, ledig taxi nedanför bunkern, med plats för hela gänget. Det blev raka vägen tillbaka till hotellet!

En mäktig siluett mot natthimlen.

FÄRGJAKT FOTOÖVNING

En fotografisk upptäcktsfärd

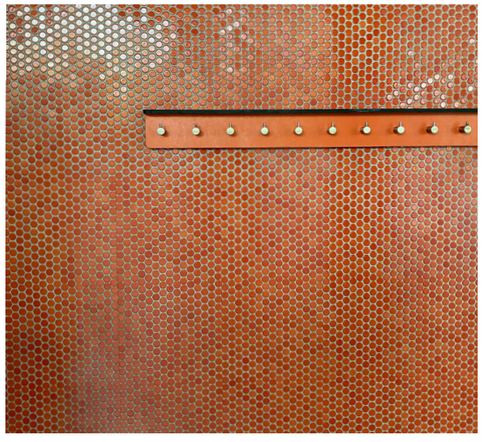
Under studieresan fick varje deltagare en specifik färg med uppdraget att fånga den i stadsbilden genom fotografering. Övningen blev ett kreativt och lekfullt sätt att upptäcka staden ur nya perspektiv. Genom att aktivt leta efter en viss färg riktades uppmärksamheten mot detaljer i arkitekturen, materialval, fasader, offentliga miljöer och vardagliga inslag som annars lätt passerar obemärkta. Färgjakten uppmuntrade oss att se staden med nya ögon och reflektera över hur färger bidrar till stadsmiljöns karaktär och identitet. Resultatet blev en varierad samling fotografier som tillsammans visar olika sidor av Hamburg, sedda genom deltagarnas individuella blickar.

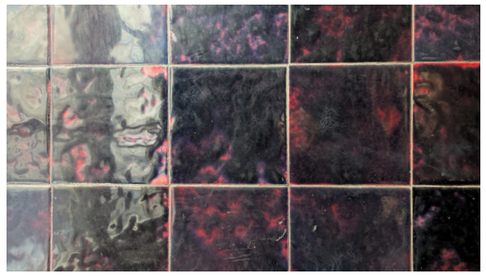

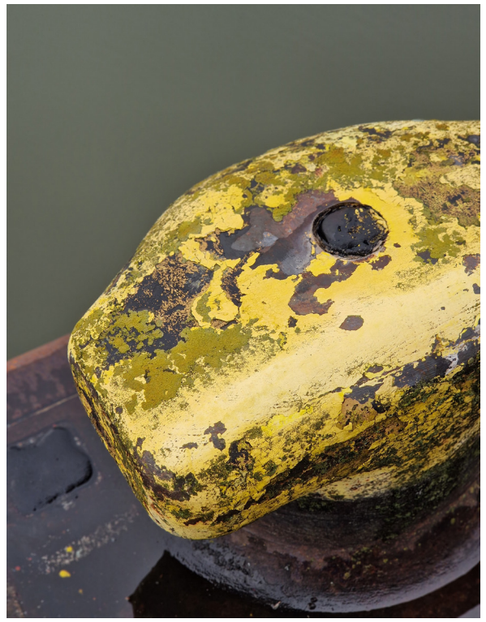

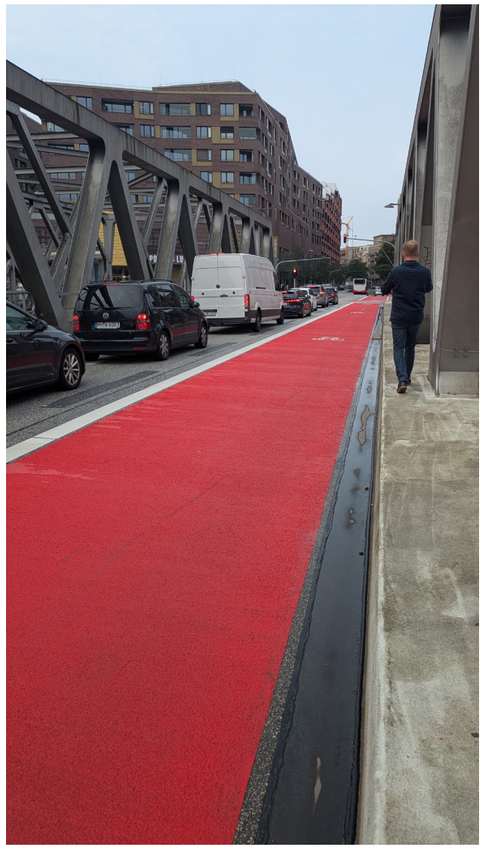
Färgjakt - fotoövning

Färgjakt - fotoövning

Färgjakt - fotoövning

DET TAR VI MED OSS HEM

Bagaget fullt av intryck

På söndagsmorgonen var det dags att lämna Hamburg och påbörja tågresan hem mot Sverige.

Efter två innehållsrika dagar återvände vi med många nya intryck, fotografier, skisser och erfarenheter att ta med oss i vårt fortsatta arbete. Dessvärre var det visst en och annan förkylning som också fick följa med hem.

Hamburg bjöd på många inspirerande exempel på hur en stad kan utvecklas med både framtiden och historien i åtanke. Vi tar särskilt med oss de genomtänkta lösningarna för klimatanpassning, de ambitiösa stadsutvecklingsprojekten och den stora omsorgen om såväl befintlig som ny arkitektur.

Men minst lika värdefullt var möjligheten att tillsammans upptäcka nya miljöer, diskutera idéer och fylla på med inspiration till vårt fortsatta arbete.

TACK FÖR DEN HÄR GÅNGEN

OCH PÅ ÅTERSEENDE, HAMBURG!

LÄNKAR

HAMBURGS STADSMODELL OCH MYNDIGHETS-BYGGNADEN I WILHELMSBURG
https://www.sauerbruchhutton.de/en/project/bsu

CHILEHAUS
https://www.chilehaus.de/en_GB/the%20building

ALSTERSCHWIMMHALLE
https://www.gmp.de/de/15670/alsterschwimmhalle

ELBPHILHARMONIE
https://www.herzogdemeuron.com/projects/230-elbp-hilharmonie-hamburg/

HAFENCITY
https://www.hafencity.com/en/

NIEDERHAFEN RIVER PROMENADE
https://www.zha.com/projects/architecture/niederha-fen-river-promenade

ALTER ELBTUNNEL
https://www.hamburg.com/visitors/sights/architecture/old-elbe-tunnel-19380

ST. PAULI BUNKER
https://www.hamburg.com/visitors/sights/architecture/st-pauli-bunker-19378

aL

STUDIO

arkitektur & planering

